

Pisma občanov

Po pošti sem prejela eno izmed tristo petdesetih ličnih vabil, s katerimi nas je Društvo prijateljev mladine »Majda Vrhovnik« povabilo osemindvajsetega oktobra na prvo predavanje prof. Slavice Pogačnik-Toličič pod naslovom OTROK NA RAZNE NAČINE OPOZARJA NASE.

Čeprav je bilo predavanje ob 18. uri zvečer, se nas je v prikupni dvorani krajevne skupnosti Gradišče zbralo samo petindvajset poslušalcev. »Bo pa zato vzdušje bolj domače,« je potolažila prof. Toličičeva organizatorje. In res smo med prijetnim razgovorom izvedeli veliko novega o naših otrocih. Vsem tistim, ki si iz kakršnegakoli vzroka niso vzeli dobre ure časa, je lahko resnično žal.

Upam in želim, da bi bil obisk prihodnjih večji, saj nam Društvo prijateljev mladine obljublja vsak mesec zanimiva predavanja, prof. Slavici Pogačnik-Toličičevi pa se zahvaljujem za njen trud. Lucija Mal

O samoprispevku v šolah

Samoprispevek je oblika združevanja sredstev s pomočjo katere občani zadovoljujejo nekatere skupne potrebe. Oblika takega združevanja sredstev je postala že trdno zasidrana v naši družbi. Kljub temu pa lahko opazimo, da o njej še niso poučeni in seznanjeni vsi občani. Res je, da homo letos na referendumu že drugič glasovali o samoprispevku, da nam je torej njegova vloga in pomembnost že poznana, vendar je bilo potrebno informativno mrežo o tem vprašanju še razširiti, poglobiti in dopolniti.

Ena izmed informativnih oblik je bila realizirana v osnovnih šolah. Starši namreč tokrat na roditeljskih sestankih niso dobili le informacije o uspešnosti in prizadevanosti svojih otrok, ampak so jih učitelji seznanili tudi z akcijo Samoprispevka II. Dobili so odgovore na vsa še ne jasna vprašanja, ki so jih morali rešiti predno bodo na referendumu 21. novembra glasovali za samoprispevek. Seznanili so se z realizacijo dogovorjenih nalog ob prvem samoprispevku, iz katerega smo do sedaj dogradili 25 objektov, 8 jih je v gradnji, preostalih 14 pa bo tudi končanih do predvidenega roka.

Ker so starši spoznali, da smo premagali in pogladi obsežni organizacijski mehanizem in da uspevamo kljub številnim problemom, za katere se je zdelo, da jim ne bomo mogli biti kos, so dobili zaupanje v to obliko enotnega sodelovanja pri razvoju naše družbene skupnosti. Darinka Legat

Člani operativnega štaba za tehnično izvedbo Referenduma II, pri KS Stara Ljubljana, so se tudi 3. novembra zbrali na svojem posvetu, na katerem so obravnavali volilne imenike, volišča, volilne komisije in druga vprašanja, ki zadevajo tehnično izvedbo referenduma. Med drugim so se dotaknili še nekaterih drugih vprašanj.

V prvi vrsti je bilo ugotovljeno, da krajanje z zanimanjem spremljajo informacije o gradnji objektov iz sredstev I. in o načrtih gradnje iz sredstev II. samoprispevka. Ne samo na obeh zborih občanov, ki sta bila v Stari Ljubljani več kot uspešna, tudi sicer je samoprispevek v zdajšnjem času ena najpomembnejših tem javne in zasebne obravnave. Čutiti je, kot so ugotovili člani štaba, da se ljudje zanimajo za vrtnice, za šole in še posebej za zdravstvene domove in za domove ostarelih. — A tako kot na sleherni njeni raste pšenica in plevel, tako se (med večino teh, ki z odobravanjem spremljajo načrtovanje gradenj iz samoprispevkov) najdejo tudi taki, ki rečejo katero kritično na ta račun. V tem primeru izstopa predvsem eno vprašanje:

Zakaj naj bi volili tisti, ki so vsled nizkih osebnih dohodkov oproščeni plačevanja samoprispevka?

Zakaj naj bi volili? Na vprašanje bi bilo mogoče odgovoriti z več platí. Osvetljene naj bodo samo nekatere.

Vlado Beznik, predsednik Mestnega komiteja SZDL Ljubljana, je lepo rekel, da vrednost samoprispevka ni samo materialnega značaja, da se ta vrednost kaže predvsem v človekovi zavesti, v splošni ljudski solidarnosti, ki pomeni nadaljevanje zgodovinskih tradicij iz časov NOB, ki je posameznik izginjal in se spajal v celoto, ki je bila edina sposobna — enotna in strnjena kot je bila — da je izbojevala skupno bitko nad veliko premočjo sovražnika in da bo, ob enaki človeški zavesti in enakih ljudski solidarnosti mogoče doseči tudi zdajšnji cilj za lepši jutrišnji dan.

Besede predsednika Mestne konference SZDL je prepričljivo dopolnil Jaka Rozman, predsednik KS Stara Ljubljana, ki je dejal, da vsak občan mora vedeti, da računamo nanj, da nam njegov glas pomeni njegovo pripadnost naši skupni stvari, našim skupnim ciljem. »In tu,« je še dodal, »niso mišljeni samo starejši ljudje, ki so se vedno in v vsakem primeru izkazali, ne samo v besedah, pač pa tudi v dejanjih. Tu so mišljeni še posebej mladi, katerim so v prvi vrsti namenjene vse dobrine, ki bodo zrastle iz samoprispevka.«

In na kraju vsega, zakaj bi bil glas tistega, ki ima manjši dohodek ali večjo družino in je zavoljo tega oproščen plačevanja samoprispevka, manj vreden? Zakaj bi bil manj vreden glas upokojenca, glas mladince študenta ali glas socialnega podpiranca, ki se je zavoljo takih ali drugačnih razmer znašel v socialni stiski? Ne, tu ne more biti razločevanja: bogat, manj bogat, reven. Tako razločevanje bi bilo v nasprotju z našim družbenim redom. In zato, kot je dejal Jaka Rozman, vsak glas pomeni pripadnost naši skupni stvari, našim skupnim ciljem.

Druga kritična opazka, ki jo je bilo slišati, je bila ta, češ zakaj bi jaz plačeval? Otroke imam preskrbljene, vnuki pa živijo izven Ljubljane.

No, takih, ki tako govorijo, zares ni veliko. Nemara bi jih lahko prešteli na prste; a tistim, ki so, bi le kratko, dobronamerno odgovorili z vprašanjem:

»Kaj bi bilo, če bi se v času vojne naša skupnica partizanov, ki bi se odločila, da bo reševala samo svojo vas? Kako dolgo bi taka skupnica vzdržala v svoji bitki? In kaj bi dosegla?«

Ze res, da je v Stari Ljubljani problem otroškega var-

JE VREDNOST RES SAMO MATERIALNEGA ZNAČAJA?

V Stari Ljubljani pravijo, da ne...

stava rešen. Stara Ljubljana je dobila nov vrtec, a pri tem ne smemo pozabiti, da je še veliko ljubljanskih predelov, kjer tega vprašanja še niso rešili, kjer matere še vedno s strahom hodijo v službo, zavoljo otrok, ki jih puščajo brez pravega varstva. In na te otroke in na njihove matere bo treba misliti. Mislili bodo nanje tudi tisti, ki zdaj še rahlo godrnjajo. Ko se bo treba odločiti, tudi oni ne bodo nasprotovali; saj pravijo, da smo Slovenci trmasti in trdi ljudje, ko pa je treba priskočiti na pomoč, se stopimo kot maslo. Tako je

bilo in tako bo tudi ostalo in zato štab za izvedbo referenduma iz takih posamičnih izjav ni delal problemov. Podrobneje se je poglobljal v razpravo o razporedu sestankov, ki jih bodo v tem tednu imele družbenopolitične organizacije. Na kraju sestanka pa je Jaka Rozman, predsednik štaba, sporočil še dve novici:

1 — Predvidoma 15. tega meseca bo Rdeči križ organiziral zdravstveno predavanje. O uri in kraju predavanja bodo krajanje še posebej obveščeni.

2 — Vodstvo novega VRTCA STARA LJUBLJANA je sporoči-

lo, da bo 18. t. m. na željo večje skupine krajanov omogočen množični ogled vabljenih prostorov takomenovanega »pravljičnega sveta pod gradom«. Na ogled niso vabljeni samo starši, pač pa vsi krajanje Stare Ljubljane. In da bo ogled omogočen prav vsem, je ta razdeljen v dopoldanski in popoldanski čas ali natančneje: ob 9. uri zjutraj se pričinja prvi ogled, ob 16. uri popoldan drugi. O tem bodo krajanje še posebej obveščeni v 2. številki NOVIC STARE LJUBLJANE, ki bo izšla 15. tega meseca. Marta Grom

OSNUTEK SINDIKALNE LISTE 77

Odločajo naj rezultati dela

Od druge polovice oktobra je v javni razpravi osnutek sindikalne liste za 1977. leto, ki ga je pred tem na eni svojih zadnjih sej sprejelo tudi predsedstvo RS ZSS. Do 20. novembra, ko naj bi potekel prvi krog javne razprave v osnovnih organizacijah in v občinskih odborih sindikata, bo treba ovrednotiti in izoblikovati predloge k osnutku liste, tako da bi jo sprejeli do srede decembra. S tem bi organizacije združenega dela njena določila vgradila v svojo interno zakonodajo ter v samoupravne sporazume panog in družbene dogovore območij, sočasno s pogoji gospodarjenja za prihodnje leto.

Ni dvoma, da je v času, ko je osnutek sindikalne liste v javni razpravi, najbolj zanimivo vprašanje, kakšne spremembe prinaša v primerjavi z letošnjo listo. Radovednost lahko takoj potešimo z odgovorom, da nova lista ne prinaša večjih sprememb. Znano je namreč, da sindikati listo vsakokrat dopolnjujejo predvsem tam, kjer praksa razkriva potrebo po drugačnih rešitvah, ali pa uresničujejo tista načela, ki so jih sprejeli že lani, pa jih tedaj niso mogli povsem uresničiti. Skratka, tudi nova sindikalna lista (v tem trenutku šele njen osnutek) ostaja še naprej zrcalo stališč sindikatov do vprašanj, ki jih že nekaj let v republiko urejamo s tem dokumentom.

In vendar moramo opozoriti na tri bistvene spremembe v osnutku liste za 1977. leto v primerjavi z letošnjo listo. V uvodnem delu so vgrajene osnove sistema delitve in nagrajevanja po delu ter na osnovi minulega dela, po novem regresa za letni odih ne bi več delili vsem zaposlenim enako, temveč po socialnih merilih, prav tako pa naj bi v prihodnje postali dodatki za terensko delo dejansko nadomestilo za večje materialne stroške, ki jih ima delavec na terenu.

Prav tako velja opozoriti, da v osnutku nove sindikalne liste niso natančno določeni zneski posameznih prejemkov, kar je docela razumljivo, ker še niso znana dokončna gibanja osebnih dohodkov in materialnih stroškov v tem letu. Vendar so sindikati kljub temu predlagali, da tudi prihodnje leto ostanejo na letošnji

ravnih nekateri zneski prejemkov, določenih v listi, in sicer dodatki za deljen delovni čas, kilometrine in nagrade ob delovnih jubilejih. Analiza uresničevanja zadnje sindikalne liste je namreč pokazala, da malo ne polovica delovnih organizacij v republiki ni uspela realizirati dodatka za deljen delovni čas in nagrad v predlagani višini. Kilometrini pa ostaja ista (1,50 dinarjev kot nadomestilo za uporabo osebnega avtomobila v službene namene za vsak prevoženi kilometer; kilometrine tudi poslej ne bo mogoče izplačevati v pavšalnem znesku), predvsem zato, ker se do sedaj ni povečala cena bencina. Pri jubilejnih nagradah pa sindikati predlagajo, naj bi odslej dalje imel pravico do njih sleherni delavec, ne oziiraje se na to, da je delovni jubilej doživel z delom v več podjetjih.

Kako oceniti delavčev prispevek po delu in rezultatih njegovega dela?

Čeprav so pred javno razpravo bila v sindikatih deljena mnenja o tem, ali naj osnove za oblikovanje sistema delitve po delu in rezultatih dela nova lista vsebuje ali ne, je docela jasno, da bi lista marsikaj pridobila, če bi lahko vanjo vnesli nekatere konkretne rešitve, kako oceniti delavčev prispevek po delu in rezultatih njegovega dela. Seveda pa to ni izključno naloga sindikatov, ampak v največji meri podpisnikov samoupravnih sporazumov posameznih panog. Odprto je ostalo vprašanje, kako ovrednotiti delovno dobo, kar je po svoje razumljivo,

ker v Sloveniji še zmerom nimamo izdelanih meril o vrednotenju minulega dela.

Ne glede na to, da bo podobno kot letošnja tudi nova sindikalna lista doživela nekatere večje spremembe, bi do največjih sprememb prišlo v določilih, s katerim delavci uveljavljajo svoje pravice do regresa za letni odih. Ze maja je plenum RS ZSS terjal spremembo tega določila sindikalne liste, s tem, da v bodoče ne bi več dovoljevali izplačila regresa delavcem v enakih zneskih, marveč glede na njihove ekonomske, socialne, zdravstvene in delovne razmere.

Brez neposredne pravne veljave

Ob vsem tem velja posebej opozoriti na dejstvo, da sindikalna lista nima neposredne pravne veljave. Stališča liste postanejo obvezna za udeležence samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov šele z zavzemanjem sindikalnih organizacij in drugih podpisnikov samoupravnih sporazumov, da dejansko predstavljajo v vsakodnevni praksi sestavni del teh dveh aktov. Zavoljo celovitejšega urejanja vprašanj na področju razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke, pa predlagajo sindikati dopolnitev liste z njihovimi stališči o oblikovanju sistema interne delitve.

Pri obravnavi osnutka sindikalne liste za leto 1977 kaže prav tako opozoriti, da terja oblikovanje ustrezne internega sistema delitve sredstev za osebne dohodke od udeležencev samoupravnega sporazumevanja, da opredelijo nekatera skupna izhodišča za njegovo dokončno izoblikovanje. Ustava in osnutek zakona o združenem delu namreč govorita tudi o tem, da se delavčev osebni dohodek ravnajo po njegovem delovnem prispevku, potemtakem po vložnem delu, kakor temu običajno rečemo.

I. V.